



Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÂRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

**Hotărârilor Parlamentului nr. 126 și nr. 127 din 30 mai 2013 pentru
alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului**

(Sesizarea nr. 31a/2013)

CHIȘINĂU

4 februarie 2014

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *Președinte*
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Tudor PANȚÎRU,
DL Victor POPA, *judecători*,
cu participarea dnei Tatiana Berladean, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 10 iulie 2013,
înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință plenară publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în ședință plenară închisă,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 10 iulie 2013, în temeiul articolelor 135 alin. (1) lit.a) din Constituție, 25 lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin.(1) lit. g) din Codul jurisdicției constituționale, de către deputații în Parlament, dnii Grigore Petrenco, Artur Reșetnicov, Igor Vreamea, privind controlul constituționalității Hotărârilor Parlamentului nr. 126 și nr. 127 din 30 mai 2013 pentru alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului.

2. Autorii sesizării au pretins că prevederile Hotărârilor Parlamentului nr. 126 și nr. 127 din 30 mai 2013 sunt în contradicție cu articolul 64 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia vicepreședinții se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, cu consultarea fracțiunilor parlamentare.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 6 decembrie 2013 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opinia Parlamentului Republicii Moldova.

5. În ședința plenară publică a Curții sesizarea a fost susținută de reprezentantul Parlamentului, dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului, în lipsa autorilor sesizării.

ÎN FAPT

6. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 126 din 30 mai 2013, dl Andrian Candu a fost ales în funcția de vicepreședinte al Parlamentului.

7. Prin Hotărârea Parlamentului nr. 127 din 30 mai 2013, dl Oleg Bodrug a fost ales în funcția de vicepreședinte al Parlamentului.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

8. Prevederile relevante ale Constituției (M.O., 1994, nr. 1,) sunt următoarele:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

„[...]”

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.”

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

„(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.”

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

„Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.”

Articolul 60 Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

(2) Parlamentul este compus din 101 deputați.”

Articolul 64 Organizarea internă

„[...]”

(3) Vicepreședinții se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, cu consultarea fracțiunilor parlamentare.”

Articolul 68

Mandatul reprezentativ

„(1) În exercitarea mandatului, deputații sunt în serviciul poporului.

(2) Orice mandat imperativ este nul.”

9. Prevederile relevante ale Legii nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament (republicată în M.O., 2005, nr.59-61, art. 201) sunt următoarele:

„**Art.17.** – (1) Deputatul beneficiază de dreptul de vot deliberativ asupra tuturor problemelor examinate de Parlament. [...]”

10. Prevederile relevante ale Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797-XIII din 2 aprilie 1996 (republicat în M.O., 2007, nr. 50, art. 237) sunt următoarele:

Articolul 1

Alegerea Parlamentului

„(1) Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului. [...]”

Articolul 7

Conducerea Parlamentului

„După constituirea legală a Parlamentului se alege Președintele Parlamentului, vicepreședinții și se formează Biroul permanent al Parlamentului.”

Articolul 10

Alegerea vicepreședinților Parlamentului

„Vicepreședinții Parlamentului se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, după consultarea fracțiunilor parlamentare, prin vot deschis, cu votul majorității deputaților aleși.”

ÎN DREPT

11. Din conținutul sesizării, Curtea observă că aceasta vizează în esență alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului Republicii Moldova.

12. Astfel, sesizarea se referă la un ansamblu de elemente și principii cu valoare constituțională interconexe, precum mandatul reprezentativ al deputatului, structura, organizarea și funcționarea Parlamentului, precum și atribuțiile constituționale ale Președintelui Parlamentului.

A. ADMISIBILITATEA

13. În conformitate cu decizia sa din 6 decembrie 2013 Curtea a reținut că, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, articolului 4

alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolului 4 alin. (1) lit. a) din Codul Jurisdicției Constituționale, sesizarea prezentată ține de competența Curții Constituționale.

14. Articolele 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. (1) lit. g) din Codul Jurisdicției Constituționale abilitază deputatul în Parlament cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională.

15. Curtea observă că obiect al controlului constituționalității îl constituie Hotărârile Parlamentului nr. 126 și nr. 127 din 30 mai 2013 pentru alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului.

16. În acest sens, Curtea reține că articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție dispune că aceasta:

„[...] exercită, la sesizare, controlul constituționalității [...] hotărârilor Parlamentului [...]”

17. Curtea relevă că în prezenta cauză vizând vicepreședinții Parlamentului, funcție reglementată expres de Constituție, normele contestate sunt susceptibile de controlul constituționalității.

18. Curtea reține că prerogativa cu care a fost investită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia.

19. Curtea apreciază că sesizarea nu poate fi respinsă ca inadmisibilă și nu există nici un temei de sistare a procesului în conformitate cu prevederile articolului 60 din Codul jurisdicției constituționale.

20. Curtea reține că a fost sesizată legal și este competentă să hotărască asupra constituționalității Hotărârilor Parlamentului nr. 126 și nr. 127 din 30 mai 2013 pentru alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului.

21. Pentru a elucida aspectele abordate în sesizare, Curtea va opera cu prevederile articolului 64 alin. (4) din Constituție, precum și cu jurisprudența sa anterioară.

B. FONDUL CAUZEI

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 64 ALIN. (3) DIN CONSTITUȚIE

22. Autorii sesizării pretind că prevederile Hotărârilor Parlamentului nr.126 și nr. 127 din 30 mai 2013 pentru alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului, supuse controlului constituționalității, încalcă articolul 64 alin. (3) din Constituție, care prevede următoarele:

„[...]”

(3) Vicepreședinții se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, cu consultarea fracțiunilor parlamentare.”

1. Argumentele autorilor sesizării

23. Autorii sesizării au menționat că propunerile pentru alegerea deputaților Andrian Candu și Oleg Bodrug în funcțiile de vicepreședinți ai Parlamentului Republicii Moldova au fost înaintate fără a consulta toate fracțiunile parlamentare.

2. Argumentele autorităților

24. În opinia prezentată de Parlament se susține că prin consultarea fracțiunilor parlamentare urmează a se înțelege o etapă, în care se constată dacă există o majoritate parlamentară suficientă pentru investire sau nu. Interpretarea extensivă a textului presupune consultarea tuturor fracțiunilor parlamentare, pe când Regulamentul Parlamentului stipulează doar consultarea majorității parlamentare, adică a fracțiunii sau a coaliției de fracțiuni, anunțată prin declarație, care cuprinde mai mult de jumătate din deputații aleși. A consulta o fracțiune nu înseamnă și a lua în considerare opinia acesteia, astfel consultarea transformându-se într-un act formal.

25. La fel, Parlamentul, în opinia sa, a menționat că în problemele și aspectele legate de organizarea și funcționarea sa internă, în privința cărora Constituția nu dispune, are libertatea să decidă în mod autonom, autonomie care se exercită prin voința majorității membrilor manifestată prin vot.

3. Aprecierea Curții

3.1. Principii generale

3.1.1. Parlamentul, organ reprezentativ suprem

26. Examinând fondul sesizării sub raportul dispozițiilor constituționale, Curtea relevă că, potrivit art. 60 alin. (1) și (2) din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem și unica autoritate legislativă a statului și este compus din 101 deputați aleși prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

27. Concomitent, în sensul articolului 2 din Constituție, o democrație veritabilă poate fi constituită numai de către popor, prin exercitarea suveranității naționale în mod direct ori prin intermediul reprezentanților săi, aleși în cadrul unui scrutin democratic.

28. Prin urmare, Curtea reține că Parlamentul are un dublu rol, și anume acela de organ reprezentativ suprem al poporului și de unica autoritate legislativă a țării.

29. Curtea reține că, potrivit art. 64 alin. (1) din Constituție, structura, organizarea și funcționarea Parlamentului se stabilesc prin regulament.

30. Întru realizarea acestui scop, prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996, Parlamentul a adoptat Regulamentul său de activitate. Adoptarea regulamentului prin lege rezultă din art.72 alin.(3) lit.c) din Constituție, potrivit căruia organizarea și funcționarea Parlamentului se reglementează prin **lege organică**.

31. În Hotărârea nr. 9 din 21 mai 2013, Curtea a subliniat:

„52. Parlamentul dispune de deplină autonomie în ceea ce privește stabilirea normelor juridice ce îi guvernează organizarea și funcționarea. În acest sens, Regulamentul Parlamentului se constituie dintr-un ansamblu de norme juridice, menit să organizeze și să disciplineze activitatea parlamentară cu privire la procedura de legiferare, de numire sau de investitură a celor mai importante instituții sau autorități publice în stat. În același timp, normele regulamentare reprezintă instrumente juridice care permit și asigură desfășurarea activităților parlamentare în scopul îndeplinirii atribuțiilor constituționale ale Parlamentului, autoritate reprezentativă prin care poporul își exercită suveranitatea națională, în conformitate cu prevederile articolului 2 alin.(1) din Constituție.”

32. În acest context, Curtea reiterează și constatările din Decizia nr.5 din 28 septembrie 2000, potrivit căreia:

„[...] numai Parlamentul este în măsură să decidă asupra modalităților, procedurilor și condițiilor în care procedează la luarea unor măsuri, potrivit principiului autonomiei regulamentare, în virtutea căruia el își stabilește modul de organizare și desfășurare a propriilor activități, evident, în condițiile normelor constituționale. [...]”

3.1.2. Rolul instituțional al Președintelui Parlamentului

33. Constituția prevede o serie de atribuții exprese ale Președintelui Parlamentului.

34. În Hotărârea nr. 9 din 21 mai 2013 Curtea a enunțat că Președintele Parlamentului are o serie de atribuții exclusive privind numirile unor persoane oficiale. Astfel, Președintele Parlamentului este cel care propune vicepreședinții Parlamentului (art. 64 alin. (3) din Constituție), Procurorul General (art. 125 din Constituție) și președintele Curții de Conturi (art. 133 din Constituție).

35. Legea Supremă poziționează Președintele Parlamentului pe prima treaptă a succesiunii pentru asigurarea interimatului funcției de Președinte al Republicii Moldova în cazul vacanței funcției (articolul 91 din Constituție).

36. Totodată, în conformitate cu articolul 67 alin. (2) din Constituție, Președintele Parlamentului poate cere întrunirea Parlamentului în sesiuni extraordinare sau speciale. Această competență nu este exclusivă, existând adițional posibilitatea convocării Parlamentului în sesiuni extraordinare sau speciale, la cererea Președintelui Republicii Moldova sau a unei treimi din deputați.

37. De asemenea, Regulamentul Parlamentului stabilește pentru Președintele Parlamentului o serie de atribuții organizatorice și administrative privind ordonarea lucrărilor Parlamentului: conduce lucrările

Parlamentului și ale Biroului permanent; convoacă sesiunile ordinare, extraordinare sau speciale ale Parlamentului; asigură respectarea Regulamentului și menținerea ordinii în timpul ședințelor; primește și distribuie proiectele de legi și propunerile legislative, precum și rapoartele comisiilor; anunță rezultatul votării și numește actele legislative adoptate; semnează legile, hotărârile și moțiunile adoptate de Parlament; reprezintă Parlamentul în relațiile cu Președintele Republicii Moldova și cu Guvernul; reprezintă Parlamentul în țară și peste hotare; desemnează, după consultarea fracțiunilor parlamentare, componența delegațiilor parlamentare, cu excepția delegațiilor parlamentare permanente; dispune de mijloacele bugetare ale Parlamentului și le administrează, cu informarea lunară a Biroului permanent; dispune de fondul Președintelui Parlamentului; propune candidaturi la funcția de vicepreședinți ai Parlamentului cu consultarea fracțiunilor; angajează și eliberează din funcție funcționarii publici din Secretariatul Parlamentului și personalul din cadrul cabinetelor persoanelor cu funcții de demnitate publică din Parlament, în modul stabilit; delimitează atribuțiile vicepreședinților Parlamentului; îndeplinește alte atribuții prevăzute de prezentul Regulament sau însărcinările date de Parlament [art. 14 alin. (1) din Regulamentul Parlamentului].

3.1.3. Statutul vicepreședinților Parlamentului

38. Curtea observă că, potrivit art.14 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, dacă funcția de Președinte al Parlamentului devine vacantă în caz de deces, demisie, revocare, precum și în situațiile de incompatibilitate sau imposibilitate de îndeplinire a atribuțiilor, *interimatul se asigură de vicepreședintele Parlamentului*. În cazul în care sunt mai mulți vicepreședinți, interimatul se asigură de unul dintre vicepreședinți, desemnat prin hotărâre a Parlamentului. Interimatul se exercită până la alegerea noului Președinte al Parlamentului.

39. Art.15 din Regulamentul Parlamentului prevede că vicepreședinții Parlamentului coordonează activitatea unor comisii permanente, asigură colaborarea cu alte autorități publice și exercită controlul parlamentar. Delimitarea acestor atribuții se efectuează prin hotărâre a Biroului permanent. Vicepreședinții Parlamentului îndeplinesc, în modul stabilit de Președinte, atribuțiile Președintelui, delegate de acesta, la solicitarea sau în absența lui, inclusiv semnează legile și hotărârile adoptate de Parlament.

40. Din cele menționate *supra*, când intervine vacanța funcției de Președinte, unul dintre vicepreședinți de drept preia atribuțiile acestuia.

3.2. Aplicarea principiilor enunțate în prezenta cauză

3.2.1. Alegerea vicepreședinților Parlamentului

41. Referitor la afirmația contestatarilor, conform căreia propunerea Președintelui Parlamentului Republicii Moldova pentru alegerea vicepreședinților Parlamentului a fost înaintată fără consultarea fracțiunilor parlamentare, Curtea reține următoarele.

42. Articolul 64 alin. (3) din Constituție stipulează că „*vicepreședinții Parlamentului se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, cu consultarea fracțiunilor parlamentare*”.

43. Potrivit art. 10 din Regulamentul Parlamentului, vicepreședinții Parlamentului se aleg la propunerea Președintelui Parlamentului, după consultarea fracțiunilor parlamentare, prin vot deschis, cu votul majorității deputaților aleși. Prin această stipulare legislatorul introduce noțiunea de „fracțiune parlamentară”, atribuindu-i o funcție caracteristică organului de lucru al Parlamentului.

44. Curtea reține că, potrivit prevederilor regulamentare, fracțiunile parlamentare reprezintă principala formă de organizare politică a partidelor parlamentare în cadrul Parlamentului și se constituie prin asocierea deputaților care au candidat în alegeri pe listele aceluiasi partid politic, ale aceleiasi formațiuni politice, alianțe politice sau alianțe electorale. Aceste grupuri, fracțiuni conform funcțiilor pe care le îndeplinesc, fac parte din structura organizatorică a Parlamentului pe bază de afinitate politică și sunt organe de lucru ale acestuia.

45. Curtea menționează că alte norme ale Constituției nu stabilesc în mod expres caracteristici ale fracțiunilor parlamentare, modalitatea de formare, precum și modul de lucru al acestora.

46. Din stenograma ședinței Parlamentului din 30 mai 2013 rezultă că Președintele Parlamentului a înaintat proiectul de hotărâre nr. 224 pentru alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului. Prin votul majorității deputaților prezenți dnii Oleg Bodrug și Andrian Candu au fost aleși în funcțiile de vicepreședinți ai Parlamentului (*stenograma ședinței Parlamentului, pag. 108-109*).

47. Curtea reține că, având în vedere prerogativa Parlamentului de a fi *unica autoritate legislativă*, examinarea unui proiect de lege, hotărâre sau alte acte legislative semnifică dezbaterea acestuia în cadrul ședinței în plen, în cursul căreia deputații au posibilitatea de a se pronunța asupra conceptului proiectului respectiv.

48. Potrivit prevederilor Regulamentului Parlamentului, din moment ce proiectul a fost inclus în ordinea de zi a ședinței Parlamentului, acesta urmează a fi examinat de către forul legislativ, cu adoptarea unei decizii.

49. De asemenea, Curtea reține că procedura de adoptare finală a hotărârii Parlamentului parcurge o singură etapă cu votul majorității deputaților prezenți. Astfel, proiectul de hotărâre nr. 224 pentru alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului, înscris în ordinea de zi a ședinței Parlamentului, a fost adoptată de către deputați prin vot deschis printr-o decizie finală.

50. Curtea notează că necesitatea consultării fracțiunilor parlamentare de către Președintele Parlamentului nu poate influența decizia Președintelui Parlamentului de a propune o anumită candidatură (deputat) la funcția de vicepreședinte al Parlamentului, chiar dacă fracțiunile parlamentare nu sunt de acord cu propunerea Președintelui.

51. Pentru realizarea dreptului său constituțional de a propune vicepreședinții Parlamentului, Președintele Parlamentului, care deși este alesul majorității parlamentare, trebuie să-și asigure prin consultarea fracțiunilor parlamentare susținerea atât a majorității parlamentare, cât și posibila cooperare constructivă a minorității aflate în opoziție.

52. În acest context, neconsultarea de către Președintele Parlamentului a fracțiunilor parlamentare, deși reprezintă o neregularitate, aceasta nu poate anula dreptul Președintelui Parlamentului de a propune vicepreședinții Parlamentului în condițiile în care deputații-membri ai fracțiunilor parlamentare pot respinge această propunere prin votul lor în Plenul Parlamentului.

53. Consultarea nu echivalează cu aprobarea. Refuzul unor fracțiuni de a susține unele candidaturi nu pot anula decizia Președintelui Parlamentului de a propune acești candidați la funcția de vicepreședinți ai Parlamentului. La fel, omiterea de a consulta o fracțiune parlamentară nu poate invalida sau anula dreptul suveran al Parlamentului de a decide asupra candidaților propuși la funcțiile de vicepreședinți.

54. Curtea reține că dreptul constituțional al Președintelui Parlamentului de a propune candidații la funcțiile de vicepreședinte rezultă și din prevederile regulamentare care statuează că „Vicepreședinții Parlamentului îndeplinesc, **în modul stabilit de Președinte**, atribuțiile Președintelui, delegate de acesta, la solicitarea sau în absența lui, inclusiv semnează legile și hotărârile adoptate de Parlament.” Altfel spus, atribuțiile și rolul fiecărui vicepreședinte derivă din competențele Președintelui Parlamentului delegate de acesta în scopul de a fi asistat în exercitarea cât mai eficace a funcției sale.

55. Curtea a constatat că, deși Președintele Parlamentului a omis să consulte în prealabil una din fracțiunile parlamentare, deputații aceștia își păstrează dreptul de a-și exprima atitudinea față de candidatul propus în Plenul Parlamentului, prin votul decisiv.

56. În aceste condiții, deși neconsultarea prealabilă a fracțiunilor parlamentare constituie o omisiune în procesul alegerii vicepreședinților, acest fapt nu afectează esența dreptului parlamentarilor fracțiunii de a-și exprima atitudinea față de candidații propuși de Președintele Parlamentului prin vot negativ în Plenul Parlamentului.

57. Astfel, prevederea cuprinsă în art. 64 alin. (3) din Constituție sugerează în mod clar că voința Președintelui Parlamentului în procesul de selectare și propunere a vicepreședintelui Parlamentului prevalează asupra opiniilor consultative ale fracțiunilor parlamentare.

58. În același timp, Curtea relevă că nici o prevedere din Regulamentul Parlamentului nu prevede expres procedura și modul de consultare a fracțiilor parlamentare în privința alegerii vicepreședinților Parlamentului.

59. Curtea conchide că în chestiunile și procedurile legate de organizarea și funcționarea sa internă în privința cărora Constituția nu dispune, Parlamentul are libertatea să decidă în mod autonom, autonomie care se exercită prin voința majorității membrilor, manifestată prin vot.

60. În lumina celor expuse, Curtea reține că Hotărârile Parlamentului nr. 126 și nr. 127 din 30 mai 2013 pentru alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului sunt în conformitate cu prevederile articolului 64 alin. (3) din Constituție.

Pentru aceste motive și în temeiul articolelor 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 lit. a) și 68 din Codul Jurisdicției Constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se respinge* ca nefondată sesizarea deputaților Grigore Petrenco, Artur Reșetnicov, Igor Vremea pentru controlul constituționalității Hotărârilor Parlamentului nr. 126 și nr. 127 din 30 mai 2013 pentru alegerea unor vicepreședinți ai Parlamentului.

2. *Se recunoaște constituțională* Hotărârea Parlamentului nr. 126 din 30 mai 2013 pentru alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului.

3. *Se recunoaște constituțională* Hotărârea Parlamentului nr. 127 din 30 mai 2013 pentru alegerea unui vicepreședinte al Parlamentului.

4. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău,
HCC nr. 3 din 4 februarie 2014
Dosarul nr.31a/2013*